

Szerkesztőségi iroda:

Rimaszombat, főtér 32. sz. a.
Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bérmertetlen levelek nem fogadtatnak el.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Előfizetési díj:

Egész évre . . . . . 4 frt.
Fél évre . . . . . 2 frt.
Negyed évre . . . . . 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN HÉT VASÁRNAPJÁN.

Kiadó-hivatal:

R.-szombat, Losonezi-utca 24. sz. **Rábely Miklós** könyvnyomdájában. — Ide intézendők a kiadó-hivatalt illető előfizetési pénz-, hirdetmény-, nyilttér- és felszólalások.

Hirdetési díj:

Egy négy hasábos petisor térfogata . . . . . 5 kr.
Bélyegdíj: minden beiktatás után . . . . . 50 kr.

Nyilttér:

Egy sor . . . . . 20 kr.

Előfizetéseket elfogad: A „Gömör-Kishont“ kiadó-hivatala Rimaszombat Losonezi-utca 24. sz., nemkülönbén minden hazai postahivatal. — Az előfizetések legzélszerűbben postautalvány útján eszközölhetők. — **Hirdetéseket** csupán a kiadó-hivatal vesz fel.

Ébredünk!

Szétoszlófélben a tömjénfüst: a népboldogitást nem keressük már egyedül ott, hol fényes beszédekkel mondanak el, törvények mellett vagy ellen szavaznak; és elhangzófélben a himnuszok harmóniája, mely tizedekig jóformán csak a tőke dicsőítésére zengett.

Kezdjük belátni, hogy a népet boldogítani az országházon kívül is lehet, s hogy erre tágas tere nyílik mindenkinek, de különösen annak, kit a teremto megajándékozott tetterővel, képességgel, kedvező anyagi helyzettel és kivált annak a szegény falusi tanítónak, ki a nép között él, azt neveli és jövő boldogságához az irányt megadja.

Kezdjük belátni, hogy az emberiséget fentartó természetet nem szabad minden áron kizsákmányolnunk, de mivelnünk kell azt, és mivelnünk úgy, hogy a kik az oltárnak szolgálnak, az oltártól vegyenek is részt.

A mi erőnk, boldogságunk földünk gazdagságában rejlik, de ha igaz, hogy csak a munka, a takarékoság teremt vagyont, és csak vagyonos nép lehet szabad, független, ha igaz, hogy ezen alapszik a népek kulturája, az emberiség polgárosodása, mit érne török, lengyel, francia népekért lelkesülnünk, ha saját népünk boldogulása mit sem érdekelne?

Mit érne dicsőítenünk az ezredekre kiaknáthatlan értékes rétegeink mely

sötéttségét? a mértföldökre nyuló erdők homályát? az áldást termő rónák délibábját? Valóban délibáb volna ez mind, mely a homályon át, a messze sötéttségben az éhezőre semmivé válnék, kit a nyomor messze világnak bujdosni hajtana e tündér világból.

Hogy földmívelésünk elbirja a nagy terheket, melyeket országunk kultur fejlődése vállaira rakott; hogy elviselhesse az adót, mely évről-évre nagyobbodik; hogy daczolhasson az idő viszonytásgaival, hogy egyensúlyozhassa a nyerstermelés terén beállani szokott áramlatokat: nem tartozik-e első feladataink közé a földmívelő nép produktivitásának fejlesztése? Az ez iránybani neveltetése? Nem tűnik-e szembe mindenkinek, hogy itt rendszeres munkára van szükség? a munka felosztására? hogy alföldünk népének foglalkozását nem lehet azonosítani a hegyvidék lakóinak munkájával és megfordítva.

Mennyi égető kérdés! mily nagy, dicső, századokra kiható feladat. Mily boldogság, itt boldogítva közreműködhetni!

Gömörmegye gazdáinak holnapi napra Tornallyára egybehívott közgyűlése e megye népére nézve nevezetes nap lehet; azzá válhatik, ha a megye értelmisége a gazdák érdeke iránt közönys nem maradt, és saját érdekét helyesen felfogva nem is maradhat, mert a nép növekedő szükségletei az értelmiség munkájának díjazásától föl-

tételezvék. Vagyonos nép, vagyonos értelmiség; szegény nép, szegény értelmiség.

Gazdaggá olyan országban, hol a nép érdekével nem törődnek, jóformán csak is az idegen zsaroló, az uzsorás lehet, ki a jómódu gazda birtokába könnyű szerrel költözködhetik, miszerint azt nap-számra hajtsa és magát meg népboldogítóknak, kultur terjesztőnek hirdesse!!!

Igy válhatott lehetségessé, hogy nálunk a gazdag Magyarországnak doktorok és diplomazáltak pályázhattak irodaszolgái állomásokra, hogy néptanítók 100 frtnyi évi díjból 20 forintot kikaptak. És az ilyenek azután hevülhetnek, lelkesülhetnek a tudományért? a szakismeretért? Azok, kiknek kiképezettségük ezerekbe került, és ott kénytelenek küzdeni legnehezebb harczt, az élet-önfenntartás harczt?

Ki nem mondja? hogy Tantalusok! Prometheusok! és csak azért, mert népük a Danaidák hordójába töltögette véres veritékét....

Az értelmiség csak saját érdekében eszelepszik, ha a gazdák, a parasztok, a nép ügyét napi kérdésre emeli s tüzetesebben s folyton foglalkozik vele.

A gömörmegyei gazdákhöz intézett lelkes meghívó sugalmazta, tollamba adta e cikket, és zárom azzal, hogy **é b r e d ü n k!** mert törni, szakítani akarunk egy társadalmi rendszerrel, mely minden irányban csak félig kész műveket mutathat fel, folytonos javítás-

sal, folytonos áldozattal, folytonos esalódással.

Igen **é b r e d ü n k!** Mert meguntuk, megutáltuk azon merész játékot, melyre elegáns könnyelműséggel oda dobtuk vagyónunkat, életünket.

És **é b r e d ü n k!** egy új nemzeti életre, kik nem akarunk továbbá gépek lenni az uzsora szolgálatában, de szabad emberek, egyenlő jogokkal és kötelezettségekkel, kik csak a valódi érdem előtt hajolunk meg, egyesült erővel a munkának élve és a munkával a hazának szolgálva. **Robonyi Géza.**

M á r c z i u s 15.

A teremtes koronája ki van téve a fejlődésnek; átmegy annak gyermek-, ifju-, férfi és agkori fokain. Így egy nemzet, egy nép. Ez is áthalad a fejlődés lépcsőin, — éredik, átalakul. S ez átalakulás tüneményeszerű, mely a növekvés ezer és ezer változataival ismerttet meg.

A mi nemzetünk átalakulása, fejlődése volt a 48-diki szabadságharc, a nemzet legszebb érettségi vizsgája, melyről a legkitünőbb bizonyítványt márczius 15-én állították ki.

Mik voltak a 48—49-diki évek? A haladás, a fejlődés és tökéletesedés gazdag eseményekkel dicsőkedő évei, egy népfaj növekedésének dicsőséges bár rövid kora.

T Á R C Z A.**TERRAY KÁROLY**

1812—1881.

Az a prometheusi láng, mely kigyul az emberben, hogy másnak világoljon, végső lobbot vetett.

Mindig rövid az élet, ha a közügy szolgálatában áll; hosszú, ha önmagunknak élünk. A hetven éves agg is még ifju volt, hogy megérjen a halálra....

A losonezi temetőben egy új sir fogadta néma ölébe e hó 9-én a nevelés- és tanügy, a tudomány egyik jeles bajnokát. A fekölt szellem közel négy évtizedig szórta sugarait, hogy világosságot és meleglet kölönöszönjék amaz ezrekre menő ifjuság agyának és szívének, melynek soraiból annyian buzgó apostolai lőnek az eszmének, holott azoknak hirdetésére hivatva volt.

Nemcsak hogy egész működésének sulypontja ide esik a rimaszombati gymnasium körébe, hanem mivel az elhunyt e megye szülötte, megérdemli, hogy az első emlékezet czípusát sírjára ültessük.

Terray Károly 1812. november 12-én Rozlozsnán született, hol atyja — Mihály — ág. h. ev. lelkész volt, kitől nemcsak ismereteinek első alapjait nyerte, hanem példája által ama rendheltelen vallás-erkölcsi érzetét is, mely mint embert jellemz. Tíz éves korában a rozsnói iskola („studia humanitatis et artes ingenuas usque annum 1830. tractaveram“) növendéke lőn, hol a tudomány iránti szeretet annyira mély gyökeret vert ifju lelkében, hogy nemcsak a kitünők elseje volt, hanem az az időtájt nagy lendülettel nyert magyar irodalomban szerzett előhaladása folytán a szónoklat-költészeti (VI.) osztályban magyar írá-

lyi dolgozatáért a kövizsgálaton jutalomdíjjal lőn kitüntetve. Szülőinek anyagi helyzete őt arra utalta, hogy mint correpetitor önfentartásáról gondoskodjék s midőn felsőbb tanulmányai végett Pozsonyba ment az ottani lyceumba, a jeles ifjunak nyújtott ösztöndíj lehetővé tette a philosophiai és theologiai tudományokat őt éven át befejezhetni.

A kitünő készséggel bíró fiatal ember csakhamar magára vonta a figyelmet, midőn a lyceum szokótsági osztályába (III. IV.) helyettes tanáru alkalmaztatott. A candidaticumot 1835-ben Pozsonyban és Tiszolozson letévén, ugyanazon évben Dráskóczy Sámuel meg bízta fiainak nevelésével, mely állomásán hat évet töltött. 1841-ben paedagogiai czézből tett hazai körutja befejeztével kiment külföldre s bejárván Szász-, Porosz-, Bajorországot, Württembergét és Svajcztot, mindenütt az iskolákat tette tanulmányának tárgyává. Berlinben az egyetem hallgatójaul iratta be magát, hogy Schelling bölesészeti előadásait hallgassa. Ez indította arra, hogy később ennek és Hegelnek elveit összehasonlítván, megírta „Elmélet és szemlélődés“ czimű, Pesten 1843-ban megjelent művét.

Itthon csakhamar a nógrádi ev. esperesség losonezi progymnasiumának tanáruul hívta meg. Következő évben megnősült s megállapította családi boldogságának tűzhelyét. Philosophiai tanulmányait tovább is folytatván, ké kötetben megírta a bölesészet történetét, melyet már-már sajtó alá rendezett, midőn 1849. aug. 8—10 napjain e városnak az oroszok által történt vandalszerű elpusztítása folytán, mely időben N.-Röczén tartózkodott, — mindene porrá égett. Hajlék s kenyér nélkül maradván, rokonainál talált menedéket, melyet csak akkor hagyhatott el, midőn a kishonti ág. h. ev. esperesség őt osgyáni nemzeti gymnasiumába igazgató tanáruul meghívta. E sorok írójával ketten vezettek itt két éven át négy osztályt (I—VI.) két-két évi tanfolyammal és az ugynevezett „donatust“. A

tulhajtott igényekkel szemben, melyeket a Thun-féle „Entwurf“ e szerény iskolától is követelt, az esperesség megkísérlett még egy harmadik rendes tanszéket fölláttítani: mind kevés volt. Sub pondere crescit. A vezérferfiak. — kiknek egyike a boldogult is volt — agyában egy nemes eszme szülemlett, mely a rimaszombati egyesült prot. gymnasiumban lelte megtestesülését.

Ez új tanintézet igazgatása az első évben ő reá bízott. Tisztarsaival az iskola existenciájáért, tannyelveért küzdve, egyike volt azoknak, kik a nehéz időkben ez intézet hálájára tették magukat érdemesekké.

A nevelés-oktatás terén annyi érdemet szerzett férfiuara figyelmessé tétetvén, b. Eötvös József közoktatási miniszter, 1869. okt. 21-én hozzá következő távirati fölszólítást intézett: „Sziveskedik-e ön losonezi tanítóképezde igazgató tanári állomását elvállalni s azonnal elfoglalni? Intézet nov. első napjában nyitattik meg. Távirati válasz kéretik“.

Régi jó barátja dr. Ballagi Mór fölhívására engedett a miniszter eme kérelmének, s azt elfogadta.

A miniszter főleg azért fordult hozzá, mert szakemberek által úgy volt informálva, hogy Terray kiváló organizáló képessége bebizonyult.

Mint igazgató ugyanazon év nov. 27-én nyitotta meg a képezdet s három év multán, mely idő alatt a 3 tanfolyam kiegészítése befejeztetett, — a képezdei növendékek száma 70-re, majd 90-re emelkedett s elismert dolog, hogy a losonezi tanítóképző-intézet egyike lőn azoknak, melyek az országban kiváló re-noménak örvendettek. És az Terray érdeme volt. Fáradságos munkával összekötött hi-tala mellett is ápolója maradt a tudomány-nak s kzművelődésnek. Ő volt létrehozója az iparos ifjuság tanítási tervének. Teendőiben fáradhatlan és szigorúan pontos volt; s mint az ifjuságnak atyját, barátját a közszeretet és tisztelet környezte. Böles tanácsa, befolyása,

a legtöbbnek életére elhatározó vala. Mint az intézeti köztartás szervezője s vezetőjének példás volt működése. Több képezde kérte ki e téren tanácsát s utasításait.

Egész életében munkabíró szervezete soha meg nem rendült. Még mint rimaszombati tanár egyszere aczelizmaira mutatva így szólt: „Valjon ez izmok valamelyikébe férközhetik-e betegség?“ Tény, hogy mérsékletes élet, a munkálkodásnak és nyugalomnak helyes beosztása, a hevesebb szenvedélyeknek philosophiai nyugalommal való megelőzése, családi életében példás boldogsága, még egy év előtt is azt látszottak gyaníttatni, hogy Terray még számos éven át fog a hazának hasznos szolgálatot tethetni. „En fegyverrel kezembem akarok meghalni!“ mondá gyakran gyermekeinek. Természetes, hogy a kathedrát értette. És hogy e szándékát valósíthassa, már mint beteg, gyengült erővel, tanítványai által vezettette magát a tanterembe, hogy kötelességének megfelelhessen. „Nem akarom a fizetést meg nem érdemelve huzni.“ mondá aggodó családjának, s talán ezen tullekúisme-retessége is volt baja siettetésének egyik főoka.

Mult évi nov. hó elején kezdett betegkedni, majd ágyban fekvő beteg lőn, lábai gyengültek s napról-napra erőt vett rajta a tulterheltetés által okozott szívbjai, s a kör-ágyból többé föl sem kelt. Bánkódó családját csak vigasztalta, „halálról“ szó sem lebbent el ajkán, s betegségét oly stoikus nyugalom-mal tűrte, minőre ritkán van példa.

Fébr. 6-án rendezett jubileumán már csak megtört erőben, hordszéken ülve, fogadható tisztelő tanítványait. Ereje napról-napra hanyatlott s e hó 7-én 11¹/₂ órakor a halál a sokat szenvedő kinjainak véget vetett.

Még néhány szót.
Ő a tanári jellem azon tulajdonságával bírt, mely megengedi a nevendék közeledését. Bizalmat ébresztő modora s komoly, majd kedélyes tirsalgása, köröt kellemsé, tanul-

Mi volt márczius 15?

Egy szebb jövő dicsőséges előhírnöke, egy ország fejleményi képességének bizonyítéka, egy erkölcsi eszmének megtestesítése, a jognak, élet-erőnek és erénynek legszebb diadalma.

Amit isten oltott a magyar népfajba az ész, igazság és hazaszeretéből, azok mind kitörtek, eget kértek.

A magyar nép életének forradalma volt a halál, a bukás ellen az a világ-hírű két év, — s e forradalom kitörésének első órája márczius 15-én ütött, mint tudják a régi emberek s tudjuk mi, a történelem lapjainak forgatói.

Márczius 15. történelmi nyomokat hagyott maga után. E napon félszázaddal rugott előre az idő.

„Egész Európa mozog, — így irtak akkor. S egy gondolat rezgi át egész Európát, hogy a létező állapot tovább nem maradhat. Az eszmék meg vannak érve, az élet szükségét követeli azokat. Magyarország pillanatai drágák. Mi máskor csak hosszú időszak alatt fejlődhetett ki, most rövid úton s haladék nélkül . . . .“

S a fejlődés vágya, a tökéletesedés szomszaga kielégítést nyert, a haladásnak legnagyobb szerű elemei érvényesültek e napon.

„A fiatal keblek vágyai tulszárnyalták a reformi terveket“ s az ifjuság vezérei (Petőfi, Vasváry, Jókay, Irinyi), a fővárosban csináltak egy olyan társadalmi mozgalmat, minőt csak Páris produkálhatott. A mozgalom legkényesebb oldalát természetesen a 12 pont (mint petitio) kivíteli nehézségei képezték. Az egyenlőség, testvériség, szabadság vérrel irt szavait foglalta magában ez a kérelem.

„Mit kíván a magyar nemzet!

Legyen béke, egyetértés, kívánjuk a sajtó szabadságát!“

Es ez első pont végrehajtása volt a kor legnagyobb vívmánya. Ezért az egyért örökig emlékezetes marad márczius 15.

Ekkor mondhatta már a nagy hazafi, a mély belátású statusbóles: „a sajtószabadság oly világ, melynél a legnagyobb bátorságban problémákat fejt a bölcs, — melynél még csak nem is sejdített fokozatban közelít az emberiség a tökéletesedés céljához“.

Megkaptuk a sajtószabadságot, érez-

tük annak áldását mindjárt, érezzük most, ha nem is úgy mint akkor.

Megéredett a nép, — melyből az ifjak — egy szebb jövő örökei gyanánt — dicső munkát végeztek.

Az ország szive lázasan dobogott, — megéreztek mindnyájan közelben és távolban egyaránt.

Rimaszombat nem egy örege emlékszik vissza arra az időre, mikor a város valóságos diadalünnepe tartott a márczius 15-diki mozgalom hírére, — mikor felemelt ujjakkal mondták el százszor, ezerszer Petőfi nemzeti dalát, nemzeti dalával az esküt:

„A magyarok istenére esküszünk, Esküszünk, hogy rabok tovább nem leszünk!“

Jól emlékeznek igen sokan, midőn az események futó hírére „rendfentartási bizottság“ megalakításával foglalkoztak, — az egyesülési eszmét átvették, iverket indítottak, reformlakomát (igazi lakodalmat) indítványoztak, demonstráltak, — a sárga-fekete színt innen és onnan levakarták saját körmeikkel, s nemzeti színűre festették be a középületeket, a sas-czimert ledobták, s a trikolornak adtak helyet, a sárga-fekete zsinórokat leszaggatták.

Ki tudná mind elmondani? A sajtószabadság kivívását meleg rokonszenvvel fogadták Gömörben, központban és mindenütt, az ifjuság és polgárság élénk figyelemmel kísérte a főváros minden mozdulatát; miért? azt mi is tudjuk — úgy a miat most a fiuknak, unokáknak az apák és nagyapák elbeszélnek.

Tudta akkor minden ur, minden polgár, minden pór, hogy Magyarország földjét a szabadság szent földjévé kell tenni, mert érezték, mi a rendeltetés, — mennyit vihet ki e rendeltetést illetőleg az általános nemzeti lelkesedés. Tudták, hogy a kor szüksége követel, parancsol, és reményt nyújt.

Addig szép álom volt a nemzeti dicsőség, hierogliphok voltak a nemzetiség, tökéletesedés, szabadság, — azután az álom valóra vált.

A legfényesebb lelkek villámként rohantak az újjászületés munkájában előre — „törjön, szakadjon,“ de az elaljasodás, a szégyenteli állástól szabadulni akartak és szabadultak is....

„Vedd el egy nép szabadságát, gyilkold meg benne a nemzetiséget; azt

művész esetére vallanak, ki minden vonást teljes formájában szokott kidolgozni, hogy az eszmét kidomborítsa. Érezes hangja sohasem áradozott, nem kereste az érzelmi hatást s mégis rezgésbe hozta a szív hurjait.

Terrayra egyébként reáillenek Horatius eme szavai: „Semper idem, collega ingenius; incorruptae fidei et inexhaustae charitatis amicus, Dignum laude virum Musa vetat mori, coelo Musa beat.“

Sirja fölött virasszon a hü emlékezet!

Fábrý János.

Hogy jutottam én jegyesemhez?

— Igaz történet. —

(Melynek csak a vége jó s ez is csak azért, mert benne értékes jutalom van kitűzve az olvasó részére.)

Irta: **Kampó de Vaskó.**
(Folytatás.)

Hm! — gondolám — öngyűlölet ez elmeszüleményei tarthatatlanok ugyan, s magaméivá nem tehetem; de végre is boldogságunk épen úgy, mint szerencsénk jörészen saját magunktól függ, rajongó nem vagyok, s eddig azt sem tapasztalám, hogy — Mártá hátt kivéve — nő iránt szívemben melegebb érzelmeket tápláltam volna. És Mártha? birok-e tőle csak egyetlen mosolyt, mely után hihetném, hogy irányomban nem közönyös? s e nélkül gondolhatok-e reá szerelemmel?! Végre is mit kockáztatok Helénnel? ha csak hajlama lenne is irántam, gazdagsága csak egygyel több ok arra, hogy őt becsüljem, azonban annyi mégis bizonyos, hogy nőt csupán pénzéért nem veszek. Nos, hát előre! „bátráké a szerencse“.

— Biztosíthat-e kedves néném látogatásom kívánt sikeréről.

— Itt a kezem, annyi mint bizonyos, hogy Helén és hozományja zöld farsangon tied leszen.

— Ugy kérem, mutasson be házuknál.

hiszed, megtöréd, elolvastad? Igen, se-lejtéséd, de nem a keleti rajnak független virágát, mely megsemmisülhet ugyan, de kores soha nem lesz!“

Volt akkor a magyarban feltámadási erő, — érezték, hogy a magyarság lehet, és feltámadt; márczius 15-én lett... .

Édes emlékek ezek; mindnyájan átéltük — egyik átharezolva, másik a halottak, olvasottak után átérezve.

Most a 33-dik márcz. 15-ikét fogjuk ülni, szeretném mondani ünnepegni. Örüljön-e, busuljon-e a nemzet, a nemzettest e kis része (városunk) — bizonyított Széchenyi akkornapi szavaival élve: elhatározni nem tudhatjuk magunkat.

Az ő felfogása szerint épp oly lehetőség volt akkor annak, hogy Magyarországon egy szebb jövőnek indul eljeje, mint a minő lehetősége volt a bukásnak, És most...!...?

El ti komoly képek!

F. Béla.

Az országos nőiparkiallítás elnökségétől az alábbi körlevelet kaptuk:

Több vidéki bizottság felszólított bennünket az iránt, hogy teendőiket utasításokba foglaljuk össze és küldjük be nekik. Van szerencsénk tehát mindenekelőtt a t. bizottság figyelmébe ajánlani, hogy a kiállítás határnapjai a végrehajtó bizottság 1881. február 14-én tartott ülésének határozata szerint a következőképen változtak:

Bejelentések elfogadtatnak **1881. július 1-ig.**
A tárgyak beküldendők **júl. 1-től jul. 16-ig.**
Megnyitás **augusztus 14-én.**
Bezárás **október 16-án.**

Tárgyak elszállításának záros határideje **november 1-je.**

A vidéki bizottságok feladatait általában a következőkben lehet összegezni:

1) Fölszólítandó minden leányiskola és nőnevelőintézet a kiállításban való részvételre.

2) A bizottság minden tagja agításon személyes ismerősei körében a kiállításban való részvétel érdekében.

3) Minden oly iparág üzöi, melyben nők foglalkoznak, felszólítandók a kiállításban való részvételre.

4) Azon szegényebb sorsú nők, kik ohajtanának a kiállításban részt venni, de erre sem kellő idővel, sem az anyaghoz szükséges pénzzel nem bírnak, a vidéki bizottság által olyképen támogatandók, hogy nekik egy-egy drb munkára megrendelő szerzendő. Így az X. varrónő, szabónő vagy himzőnő által Y. urnó számára készített munka-darab mint Y. urnó tulajdona, de mint X. varrónő, szabónő vagy himzőnő készítménye lesz kiállítva.

5) A vidéki bizottságok becses figyelmét

Öngyűlölet nem titkolhatta el győzelme feletti örömet.

— Aranyos ember vagy, aranyos ember a szó betűszerinti értelmében!

Bemutatlak... megállj csak... ma Kedd... igen hát Csütörtökön ilyenkor, és Vasárnap... Vasárnap eljegyeztetéseket fogjuk megülni! annyi mint bizonyos. Hanem tudod öcsém, elvárom, hogy örömet, annak idején teljessé teend.

Még időm sem volt e célzást megérteni, már öngyűlölet figyelmembe ajánlta butyrai rozzant állapotát, ékszeri fogyatékoságát s a többi nagyobb és kisebb meglepetéseket, melyek — természetesen csak „emlékül“ annak idején általam beszerzendők lesznek.

E közben az ezüstjélt megvedlett esengetyű jelt adott a teríték eltávolítására, s öngyűlölet kezdte előszedgetni kalapját, bundáját, s egyéb, egy kis látogatáshoz szükséges ruhadarabjait.

— Most pedig aranyos öcsém, visitre megyek. Vadócy Máriát fogom meglátogatni, úgy hiszem, ismered.

— Találkoztam vele.

— Csinos, jóra való leány. — jó barátságban élek vele, — úgy vélem, ma örömhirt fog tölem hallani. Nemde, lovagom leszsz, elkisérsz hozzá.

Készülődésével lévén elfoglalva, nem vette észre zavaromat; előbbeni beszélgetésünk irányára, s az „örömhír“ esodásán hatott reám; úgy érzém, mintha érkeztem volna, mintha ezt jóvátenni vagy ezért bünhődni kellene.

Néhány percz mulva az utcán, s kevés séta után Mártha szobájában voltunk.

A kölesnős bemutatás — félig-meddig ismerősök lévén — elmaradt ugyan, de mégis feszesen foglaltunk helyet, különösen Kányadombyné igen elfoglaltnak látszott, egyéb-iránt a fogadtatás ellen nem lehetett kifogást tenni. Kányadombyné ősziate szívellyességgel lón burkából kibömbölyítve, s midőn az egyetlen, kemény bőr divánra telepedett, Mártha

felhívjuk újból is azon kincsekre, melyek az egyes vidékek póróinek etnografiai szempontból érdekes munkáiban (himzés stb.) s általában házi iparában rejlenek, s mivel alig hisszük, hogy e szegényebb sorsú póróok telismernék e kiállítás jelentőségét s az abban való részvételre bármily csekély anyagi áldozatot is hoznának: bizalommal kérjük a t. vidéki bizottságot, hogy a kiállítás általános érdekességének emelése szempontjából ezeket a kiállításba vonni egyik főcéljának ismerni s a tárgyak kiállításával járó költségek fedezéséről akár társadalmi úton, akár az egyletek, esetleg a városi hatóság igénybevétele által is gondoskodni méltóztassék.

6) Figyelmeztesse a vidéki bizottság a II. csoportba tartozó kiállítókat, hogy a sorsjáték számára ajándékok szívesen fogadtatnak; ugyancsak a sorsjáték számára az I. csoportba tartozó és szegényebb nők által készített kézimunkák vagy házi iparcikkék közül egyes darabok megvásároltatnak.

7) A bejelentéseket fogadja el a bizottság és nem egyenként, hanem tömegesen küldje fel őket a központba. Időről-időre értesítést várunk a bejelentések mennyisége és ezek alapján a bejelentett tégények iránt.

8) A bejelentett és elkészített tárgyakat szintén a vidéki bizottság veszi át és küldi be egyszerre (július 1—16-ig).

Tekintettel a meghosszabított időre minden bizottságnak 3—4-szer annyi ideje van a tevékenységre és agitációra, mint különben. Mély tisztelettel kérjük a t. bizottságokat, hogy az időt a kiállítás érdekében minél hasznosabban értékesítsék és működésüket most már a városuk környékére is kiterjesztieni méltóztassanak.

Budapest, 1881. február 10.

A végrehajtó bizottság nevében:

Gelléri Mór, titkár. Gr. Zichy Jenő, elnök.

Fölhívás Gömör-Kishontmegye tanítóhoz.

A fenebbi körlevél tudomásunkra adja, hogy Budapesten f. évi aug. 14-én országos nőiparkiallítás fog tartatni, melynek célja:

1) föltüntetni azon iparágakat, melyekben a magyarországi nők foglalkoznak;

2) hü képet nyújtani a női kézi-munka haladásáról s az abban nyilvánuló izlés fejlettségéről;

3) szakjelentésekbe foglalandó javaslatok által alkalmat szolgáltatni a netalán meglevő hiányok pótlására és a nők munkakörének terjesztésére.

Hogy ezen első ilyenü kiállítás sikere biztosítható, főleg az iskoláknak kell tömegesen sorakozniok. Megyénkben a nőipar ismerésre méltó fokán áll, tekintve akár a faluhelyeken annyi ügyességgel előállított fejérimzést, kivarrást, szalmafogást, vászonszővest; akár a városokban iparszerűleg üzött nőimunkaműhelyek s egyes családok által előállított kézimunkák mindenféle nemeit és fajait, hogy ezeket az országos kiállításra képvisel-tetni erkölcsi kötelességünk.

sietett az ablakon élesen belövelő, s Dóra néneknek alkalmatlan napsugarat elfüggönyözni.

Szegény Mártha, hogy még ebben is félreértett.

Vaskampóné e szolgálatkészséget sietett okul megragadni, hogy gyöngédségének félremagyarázhatatlan kifejezést adjon.

Öngyűlölet, már t. i. Kányadombyné sietett is tiltakozni minden olyan mozdulat ellen, mely étkezéshez való készület engedett volna sejtetni.

— A világ minden kincseért sem engedhetem, hogy farszid magadat kedves Mártá! Mit gondolsz, mielőtt hozzád indulánk, már oszonnáltunk, kitűnő kávéunk volt, való-ságos tejszinnel, tudod édesem, Majmosné kissé kedve nekem, minden fűszerszámot tölük vásárolok a konyhámba, igazán csak akkor ihatom jó teát, ha tőlük hozatom a rumot; ó, az valami felséges! nemde, már te is izlelted? különösen a fehér rum! épen tegnap fogyott ki nálam és — de csak nézd, most jut eszembe, hogy ma elfelejtettem hozatni belőle, pedig már úgy megszoktam, hogy máskor még alnomban is eszembe jut.

Mártha nem palástolható zavarát s épen jókor toppant be kis fitestvére, hogy abból meneküljön, néhány sugva mondott szó után Pista ugyancsak sietett néje megbízásában eljánni, s néhány percz mulva, még mielőtt Mártha megelőzhető, már elbűnk tette esomagtát.

— Mi az Pistukám? — kérde Kányadombyné.

Szegény Mártha nem titkolózatott tovább, pirulva bontá ki borítékából a rummal telt üveget.

De édes Mártá! — sajnálkozott néném — már miért? mire való a pénz csak egy kidobni? hisz ez drága jószág! s én előrebocsátottam hogy mi már kávéztunk. Csak nem vagyunk idegenek, hogy miattunk szertartásoskodjál?! Ejnye, ejnye, ha ezt még csak gondolhatom is, nem szólok. (Vége köv.)

Egyéb intézkedések hiányában tehát — utalva a végrehajtó bizottság körlevélére — föladatomnak ismerem e téren a kezdeményezést megtenni; minél fogva tisztelettel és házi bizalommal kérem föl e megye tanítóit és tanítónőit: szíveskedjenek körükhöz képest oda működni, hogy a környéken divó s már eléggé kifejlett női ipar köréből s a leányiskolák kézimunkáiból mindazon ezikkeket egybegyűjtsék, melyekben azon iparág fejlettségét s a kézimunka előhaladását föltűntethessük.

Magamra vállalom, hogy a nálam f. évi május 1-ig bejelentett s július 1-ig beküldött, a kiállításra alkalmas női ezikkeket s női kézimunkákat július elején Rimaszombatan előzetesen kiállító m. azután pedig az országos nőparkiállításra beküldendém.

Mindazok tehát, kik ezen előzetes megyei kiállításban résztvenni hajlandók, szíveskedjenek intézkedni, hogy

- 1) a nép körében divó női ipar főlebb említett ezikkeinek készítése kezdessék meg;
- 2) a leányiskolákban szintén fogjanak hozzá a munkához, hogy az évet bezáró vizsgálatok után hozzám vagy a tanfelügyelőséghez azonnal és bérmentve beküldessenek.

Csak így sikerülhet majd ezen országos kiállításban méltóan képviselhetni megyei nőiparunkat s bemutatni a kézimunka-oktatásnak hű képét.

Bővebb utasítással, esetleg mintákkal egy-nemely szakhoz kívánatra szívesen szolgálók. Rimaszombat, 1881. márczius 10.

Fábrý János,
tanár s leánynevelőintézet igazg. tulajdonosa.

A gömörmezei nép- és iparbank üzlet-eredménye 1880. évben:

Forgalom volt	1449407.98
Vagyon-tehermérték	521125.89
Jövedelem:	
az alaptőke kamata	10000.—
az egyleti ház jövedelme	268.—
nyeremény	6404.26
az 1879. évről felmaradt	549.27
Összesen	17221.53
Kiosztott 4000 darab részvény után a 4 frt	16000.—
A tisztviselők nyugdíjalap tőkéjéhez	128.08
A tisztviselők jutalmazására	175.—
Jótekonny ezélokra	148.45
Az 1881. javára hagyatott	770.—
Összesen	17221.53

A 200000 frt alaptőkének 150000 forintra leendő leszállítása elhatározottat, s a törvény-szék engedménye után 1000 db. részvény 50 frt névszerű értékének kifizetése mellett f. év. jú. 1-ig be fog váltatni.

A kamat, a betétek után, 20 frttól kezdve s legalább egy évre betett tőkék után 5%-ra, 20 frton alól s rövidebb időre elhelyezett tőkék után 4%-ra, — ugy a szedett kamatok f. év. jú. 1-től kezdve marokzalogoknál s váltóknál 8%-ra, jelzálogoknál 7-7½%-ra szállítottak le.

Hírek és vegyesek.

— A „Leányegylet“ által rendezett Bazar. Fábrý János tanár ur felsőbb leánynevelő tanítványainak a „Leányegylet“ által rendezett „Bazar“ most 5-én tartották; megnyitott pedig esti 6 órakor. — Hogy képletesen beszéljünk: láttuk a méhek szorgalmát, melyek a virágok poraiból (majdnem a semmitől) mézet és viaszt készítenek. Ilyen munkásság csakugyan hasonlít a méhek szorgalmához. Az önállóan készített s önkéntes munkásság által létrehozott szép becsü kezű munkákban, a 26 növények által kiállított 96 darab tárgyban gyönyörködtünk; gyönyörködött szemünk és lelkünk. A látogatók számosan voltak; — sajnosan vetők azonban észre, hogy a legközelebről érdekeltek: a szülők közül sokan hiányoztak. Kár pedig az anyáknak nem ragadni meg az olyan alkalmat, melyben kedves leányaik életirányba terelő munkásságának kézzelfogható jeleivel találkozhatnak; kár fel nem keresni az öntudatos iparkodás azon iskoláját, melyben jutalmat, édes élvezetet találhatnak; kár meg nem nézni gyermekeik törekvéseiben épp azt, a mi virágot, gyümölcsöt terem. Az időnek és kornak valóban nyakunkra nőtt követelménye az illetén czélú, nemes egyszerűségében kitűnő nevelési mozzanat; értsük azért meg már egyszer az intő, hívó és parancsoló szót; ismerjük meg valahára gyermekeink iránti legégetőbb szülői kötelességeinket. — Visszatérve a „Bazar“-ra, röviden konstataljuk még, hogy a tárgyakat azonnal megvették (értékük volt 76 frt, eladott 71 db 48 frt 55 kr-ért) s bármennyi lett volna kiállítva: mind összevásárolják. — A jelenvoltak a meglepő édes öntudatát érezték s elismerésük bizonyára a legszebb jutalom Fábrý János tanár urra nézve, kinek csüggédest nem ismerő páratlan buzgósága, fáradhatlan — neveléstani — intentiói — a legméltóbb dicséretet érdemlik.

Mi csak meleg köszönetünket fejezzük ki, hogy a nevelés ilyen eszközzel is megismertette közönségünket. — A kiállítást kedves házi mulatság követte, melyen az élénk kedélyesség, nemesen szórakoztató vidámság fűzte össze az együttváltakat.

— A sorozó bizottság tiszteletére f. hó 8-án közömböt adott városunk rendes szokás szerint. A rimaszombati járás sor alá kerülőinek megvizsgálása után későn kezdődött az ebéd a Rózsán. Ott voltak: Pókay ezredes (Losonczi), megyei alispánunk, főorvosunk, polgármesterünk stb. . . . a katonai s polgári s. bizottság tagjai. — Fel-említjük itt, hogy tegnap a rimaszombati járás is tul estek a sorozók s ma már Tornallyára utaznak.

— Az agtelki Baradlát f. hó 4-én tíz évre bérbe vette a Kárpát-egylet, mely gondoskodni fog e természeti látványosság sértetlen föntartásáról s a látogatók kényelméről. Aknát is fognak a barlangból nyitni, miáltal két bejárás lesz s a mintegy 7 órát igénylő visszamenet a barlangon keresztül feleslegessé s nélkülözhetővé válik. Gondoskodik továbbá az egylet, hogy a esepkövek további pusztulása megakadályoztassék, s a további befűstölésnek eleje vétessék. E végből a fákllyakkal való látogatást beszünteti és minden látogató kézi lámpást kap stearin gyertyával, a vezető pedig naptha szélfákllyát és magnesium sodronyt.

— A rimamurányvölgyi s özdi vasmű-egylet a bécsi Bankverein és földhitelintézet szándékozik megvenni. — részvényenkint 52000 frtot igényel, elvállalva egyszersmind a terheket. Mint lapunk hirdetés-rovatában olvasható: most 21-én lesz ez ügyben a részvényesek gyűlése. A nagyfontosságú gyűlésről tárgyilagosa jelentést hozunk.

— A Rima kiáradt. A Tamásfala s városunk közt fekvő „kis rét“ egészen vízzel borított, — Tamásfalának egyik része vízben áll, a közlekedés kocsin is alig eszközölhető. A volt kórház mellett összerúzódtak a jégtáblák s esütörtökön maga az épület (most vendéglő) is fenyegetve volt. — Benn: a Losonczy-utczán a hegyekről jövő víz egész folyó módjára garázdálkodott esütörtök-pénteken. — egy tanácsos esürét tökre tette, — az udvarokat elborítá, — a Sodoma-Gomorafele uteza alsó részén egy házba behatolt, a lakónak ki kellett huzcolkodnia; az „Uj város“ s a tő jobb partján fekvő házak lakói minden perezhben attól tartottak, hogy a dagadó víztömeg ajtón, ablakokon hatol be. — Szerencsére az apály is beállott, fél azonban, hogy a folytonos olvadás még súlyosbítja a helyzetet, melynek fenti képét ajánljuk sokak figyelmébe.

— A gömörmezei honvéd segély-egylet a múlt 1880. évben 23 munkakeptelen honvédet, honvédözvegyet és árvt segélyezett. F. évi márcz. 6-án megvizsgált számadásai-ból kitűnt, hogy bevétele 318 frt 50 kr., — kiadása 325 frt 90 kr. volt. A részvétele s folytán már évek óta a tőke fogyasztatik a régi honvédek s özvegyeik és árvták segélyezésére. A még meglévő kevés tőke ismár egy két év alatt végkép elfogy.

— Tudomásul. A kir. postaigazgatóság Nagy Béla kereskedőnek megengedte, hogy a piaci legszebb részén fekvő kereskedésében postai levélsekényt tarthasson; ami a közönségnek csak kényelmére válhatik. Nevezett egyszersmind levéljegyeket és bélyegeket stb.-it is kiad.

— Terray Károly temetése impozans volt. Képviselve voltak ott minden a Losoncon létező polgári és katonai hatóságok, testületek, egyletek, iskolák, ipartársulatok és a rimaszombati egyesült prot. gymnasium. A templomban, hol a gyász szertartás tartottat, a közönség felét sem fogadhatta be. Elhangozván a képezdei ifjúság gyászéneke, Margócsy József lelkész, az elhunynak egykori tanítványa, velőkép ható beszédében esetelte a veszte-séget, jellemezte az embert, a tanférfit, a polgárt és a családöt s habár az elhunyt kijelentett akarata ellen beszélt ravatala fölött, nem b-súhatta el örök nyugalomra, míg meg nem áldotta hamvait mindazok nevében, kik őt szerették, tisztelték. Az énekkar búcsúszavai után a díszes koszorúkkal (köztük a rszombati gym. tanárkaré) elborított érzekoporsó, mely az előcsarnokban volt letéve, négyfogatu gyászkoocsin, gyászolgozó elővittele s lobogó fákllyák kíséretében vitetett az örök nyugalom helyére. Az utczák mindenütt nagy sokasággal teltek meg. A temetőben meg egyszer felhangzott az ének, s a végső istenhózzád szava és — bezáródott a sir. — Legyen könnyű a föld az elköltözöttnek! — A haláláról kiadott gyászjelentés a következő: Özvegy Terray Károlyné, született Adriányi Louise saját-, és szülői: Adriányi Károly s neje Ferdinandy Mária, és gyermekei: István és neje Mikola Izabella, s ezek gyermekei: Gyula és Dezső; — Ilona s férje: Krmann Ede, s gyermekei: István, Ernő, Lajos és Margit; — Lajos és neje Freyseysen Paula; Irma s férje, Zajzon Dénes s gyermekei: Erzs, valamint az összes rokonok, barátok, tantársak s tanítványok nevében mélyen megszmorodott szível s a nagy fájdalomtól lesújtva tu-

datják forrón szeretett férje, veje, apók, apósok, illetőleg nagyatyjoknak Terray Károlynak, a losonczy m. kir. állami tanítóképezde igazgatójának hosszas szenvedés után f. hó 7-én délelőtti fél 12 órakor életének 69-ik, tanárkodásának 40-ik s legboldogabb házasságának 37-ik évében történt gyász kimúltát. — A diesöltözött egész életét a hazának és közvetlenül a nevelés ügyének szentelte, 40 évi fáradságos hivataloskodása alatt lan-kadatlan kitartással, páratlan ügyszeretettel s maradandó sikerrel igyekezett a hazának képzett és jellemes fiait nevelni. Emlékezete élni fog a halás utódok szívében. — Nyugodjanak a sokat fáradt és életpályáját diesően megfutott férfinak porai békével! Legyen áldott az ő emlékezete!

— Uj nőnevelő intézet. A rosznyói evang. egyház f. hó 6-án tartott gyűlésén elhatározta egy felsőbb leánynevelő és tanítózet felállítását. Az egyház díszes épületet ajánlott fel helyiségül, s már a jövő tanévben ohajtja megnyitni az intézetet. Vezetésével Polónyi Károly jeles tanár és neje bizatnak meg. A gyűlésen még hangsúlyozták azt, hogy az intézet tanítónői állomására csak rosznyóiak választassanak, a mennyiben Rosznyón is több szép képzettségű okl. tanítónő vár állomásra.

— Éjjeli garázdálkodó. F. hó 10-én éjjeli 10 órakor K. Fr. — módosabb polgáraink egyike — beront B-i kávéházába s ott a pinezérot — illemes kérdéseidaczára trivialis kétértelműségekkel, frivol czimzésekkel illette. Ennek megsértett női önérzete fellázadt az ellen, kikérte magának, mire K. Fr. botot emelt rá, hogy megveri. A kis leány sirásra s panasza fakadt, — a mindenkitől rendet és illemt követelő kávéház-tulajdonos rendreutatisására a hős még makacsabb hangon kezdett szemtelenkedni, miért is a hátul-só ajtón odábbittatott. 3 perez mulva a tisztességes vendégek römületére beugrik az első ajtón, fülhasogatón kiabálni, mindent káromolni kezd, henezegő modorban nagy garral követel ezt és azt, majd rátör az urra, botot emel, megüti, mi miatt mérsékeltlen kikapta a magiét s rövid idő után két fegyveres rendőr által kivezettetett. — Sajnos, hogy ilyet is kell tudnunk tehetős s talán műveltebb polgáraink egyikéről, kire azonban nem volna kár ráolvasni a büntető törvénykönyv megfelelő §-át!

— Megjutalmazandó néptanítók. A valás- és közoktatási minster valamennyi köz-igazgatási bizottsághoz körendeletet boesájított, melyben a bizottságok felhivatnak, hogy a magyar nyelv oktatása körül érdemeket szerzett néptanítók közül kettőt megjutalmazás végett terjesszenek elő, kik közül a bizottságok által külön-külön ajánlott néptanító 100 frt, a második helyen ajánlott 50 frt jutalomban fog részesitetni.

— Névmagyarosító értekezlet volt e hó 6-án Balassa-Gyarmaton a megyeház termében, melyen Pajor Istvánt kiállították ki elnökke. Levelezőnk értesítése szerint, az ügy iránt igen élénk érdeklődés nyilvánul, főleg a műveltebb zsidóság körében, s az értekezlet elhatározta, hogy teljes erejéből igyekezni fog a nevek magyarosítását előmozditani. — Mi itt nem binnök, ha a névmagyarosítást nem is, de a magyarosodást igen is előmozditanak intelligensebb izraelitáink!

— A körorvosok anyagi helyzetének javítása tárgyában a belügyminister több törvényhatósághoz rendeletet boesájított ki, melyben felvilágosító jelentést kér az iránt, hogy a) forognak-e fenn nehézségek a körorvosi fizetések behajtásában; b) miképen lenne eszközölhető, hogy a körorvosok fizetésüket határozott időben valamely közpénztárból vehetnék fel? c) mennyiben lenne a körorvosok fizetésének minimuma, tekintettel azok megélhetésére, a községek tulterhelhetése nélkül megállapítandó . . . . .

— Elakadt a vonat. E hó 10-én nem kaptunk a fővárosból lapokat; a postai közlekedés Hatvanál elakadt. — Pénteken sem érkeztek meg a teljes számok, a minek ugyancsak nem örültek a kaszinóban.

Rövid hírek: A törvényszékeknek jövőre az osztrák törvényszékekhez szoló irataikat az igazságügyminisztériumba kell küldeniök, hol azok lefordításáról gondoskodni fognak. — **Iskolai takarékpénztár** az országban mostanáig 232 van. — **Iparműkiállítás** lesz Debreczenben, az iparos ifjak 4-dik vándorgyűlése alkalmával augusztus 20—24-dik napján. — **Pósa Lajostól** megynék szülőtől „Ujabb költemények“ kötete jelent meg.

— Babák kamráját tervezik Auszriában. Ha ez nálunk, hol Ausztria minden bogarát szendélyllyel majmolják, köztudomásra jut, semmi sem menti meg az ügyvédeket a furcsa kollégáktól. — **Márczius 15-iki** kövacsoránknak, mint értesülünk, a nagy naphoz illően egy kis politikai színezete lesz, — azért az egyszer ki lesznek zárva a nők; — ügyes daláraink erősen tanulják a szebbnél-szebb hazafias darabokat. — **A hadmentassági adóra** vonatkozólag a pénzügyminister egy körendeletében megengedte, hogy a díjkötelesek vallományaikat még ez évben kivételesen márczius hó végeig benyújthadják. — **Kassa város képviselőjelöltje**, Andrassy Gyula gróf — a kormánypart ró-

széről. — **A pestis** Kis-ázsziában Djagrabbán kitűtött, mint londoni táviratok jelentik. — **10000 dollárt** fizet a legszebb acézt a világ legnagyobb kiállítási vállalatának tulajdonosa s a jövő tavaszon és nyáron harmincz hétre szerződötteti az illetőt. Arezképeket kíván.

CSARNOK.
Kühn Herkules kalandjai.
— Regény —
Írta: Sue Jenő. — Fordította: B.
(18-ik közlés.)

— A kapitány Európából jö — ő fiatal — ő bátor — ismétlé Adoé, és hinni sem meré azt, a mit hallott. Minden de minden, a mit a mulattnó jósolva mondott, szórol szóra teljesült.

Ép oly esodálkozva, mint izgatottan majdnem akaratlanul kérdé a fiatal leány, hogy teljesen meggyőződjék, miszerint az ismeretlen személyleirása teljes vala-e: — Ugy-e bár a kapitány kétségkívül szöke?

— Szöke, mint a kedved engedelmes szolgálja, csakhogy ifjabb és kedvezőbb szöke. De hát honnan az ördögbe tudja kedved, hogy az én kapitányom szöke? kérdé nagy esodálkozással Rudsop. Én, a ki őt születni láttam, ép oly kevéssé emlékezem az ő hajszuére, mint a polgármester parókájára.

— Én legfőlebb azt kérdém, vajjon szöke-e, a nélkül hogy állitanám miszerint ő valóban az — felelé Adoé mglehetős zavaral. De mint láthatta őt születni ön?

— Ej, hiszen ez kisasszony nagyon is egyszerű. Ő régi barátim egyikének fia Haagából. Midőn Hollandiát elhagytam 10 éves volt, — azóta nőttek ki fogai — és harapni ohajt valamit, a mint azt nekem becsületes apja megírta; most fogsorai teljesek és valódi orosz-lánnak látszik, határozott embernek — egy örfjögő — kire ha hallgatni lehetne — minden csak vérben fetrengene, lángokban állana, ő mindent legyilkolna, a mi él, és elhamvasztana mindent, a mi létezik. Ha nem tartanék attól, hogy nagysádot untassam az én vitéz Kühn Herkulesem hősteteivel, — ő kiérdemlé méltó nevét, kiszszony! ugy a jövő hajnal hasadtáig is el tudnék itt discourálni.

— Oh ne tartson semmitől örnagy ur. Beszéljen ön — oh beszéljen — kiálta a fiatal leányka.

Es az örnagy elmondá mind ama nagyításokat vagyis inkább félreértéseket, melyeket a tengerészeti írók: Kühn fia bátorságáról véle közlött, és szép előadását e szavakkal végzé:

— Röviden kisasszony mindama veszélyek, melyeket a mi harezunk és éghajlatunk nyujt, szükségesek valának arra, hogy Herkuleset amaz elhatározásra bírják, ide átjönni egy kis kóstolóra. Közönséges veszélyek látásán összevonja ajkait és undort érez e hős — a mint ezt édes apja a becsületes lélek — írja. Beláthatja tehát kisasszony, hogy egy oly harezban, melyet mi küzdünk, ő hatalmas és alkalmas legény, ide nem számítva azt is, hogy én átkozottul ohajtom őt harezba vezetni.

Adoé és Jaguarotte a legfeszültebb figyelemmel hallgatták vegesvégig az örnagy elbeszélő mondokáját; a legbensőbb esodálkozástól elragadtatva a két fiatal leány képzeletben még inkább fölékesíté a bátorság anyji jelével elhalmozott hőst, sőt a tegfényesebb külsővel is.

A fiatal ereolnó félreismerhetlen előjelt vélt látni abban, hogy Herkules esetleg nemcsak Surinamba, hanem épen Sporterfigdtre érkezik. Alig hagyta el a reggeli után az asztalt, a mint a narancsszigetbe sietett, mely a kertben a sánczokon belül feküdt, hogy ott kedve szerint ábrándozhasson arról, a ki már most is oly feltűnő befolyást gyakorol gondolataira.

XIV. A massera tamarinda fája.

A következő nap ébredő hajnala gondolataiba mélyedve lelé meg Adoét. Félig fekvő helyzetben, feküde ült egy terebélyes tamarindafa árnyában álló nádsophán, mely fának a törzse majdnem láthatatlan eltűne a vanillia ágai között. E kúszó növény a fa legmagasabb ágai közé is fona indáit, melyeknek ingó hajlékony szálai megterhelten kellemes szagu virágokkal, dús füzerekben csüngtek alá.

A virágos kert közepén, melyet Cupidó Sporterfigdt urnőjének kedveért ápolt, állott a tamarindafa, mely iránt a belnokok majdnem babonás tisztelettel viseltettek.

Sporterfigdt megalapítása alkalmával ugyanis a vadméhek egy raja, melyet az indiai vass-vassi néven ismernek, rászállott e fára valamint a legyeket pusztító madárfaj egy nagy serege is. E két neme az állatkáknak a legnagyobb egyetértésben élt e fán, és éveken által tovaszaporodott. Észrevehető volt gyakran, hogyha idegen madarak megtámadták a méheket, apró szárnyas társaköik segítségükre indultak és az erőt a tömeg és merészség által pótolva félelmetlen tömegekben rátámadtak a toladók ellenre, és többnyire sikerült is győzedelmesen visszaverni a támadást apró tühgyi nagyságu csöveikkal.

E fát a „massera“ fájának hívták, mert a telepítvényes egész életén által sokszor szeretett a fa árnyában megpihenni és megtölti mindenkinél, ne merészelje valaki az egyesült gyarmatosok e tanyáját háborgatni, melyet nekik a tamarinda fája óltmul nyújt.

Mivel mindkét lakó-csoportja e fának virágok nedűjéből élőködött, beültette Adoé apja a virágskertet oly növényzettel, melyet a két állatfaj leginkább kedvelt, hogy így meglegyen akadályozva a két kis nép közötti viszálykodás oka mindenkoron.

Azonkívül mindennap reggel este különféle virágcsokrokat hozott a számukra. A pártás idején a tamarindafa tövébe nagy karókba gyapotot, és pelyhtollt rakatott, melyet a kis madarak arra használtak föl, hogy fészket építettek belőle, a melyek oly nagyok, mint egy dió és a melyekbe borsó nagyságu tojásokat raknak.

A méhek ritka belátó tehetséggel bírnak, és meg képesek azokat különböztetni, a kik őket rendszeren ápolják. Alig ért tehát a telepítvényes a fa alá, amint a raj zugva reaboscsátkozott, kezét lábát elfődte, mialatt a kis madárkák ringva vállain ültek vagy pedig öt körülroptak.

Midőn Adoé még kicsi volt, a telepítvényes őt mintegy bemutató a gyarmat tagjainak, melyek a Sporterfigdt gyermekét csakhamar meg is kedvelték. A mint Adoé nagyobb lón, mint a méhek ápolónője s a madárkák táplálónője apja helyére lépett és csakhamar ugyanazon kedvezményekben részesült, mint a telepítvényes.

Cupidó, a ki a virágokat ápolá, szinte bátran léphetett a kertbe. elvégezheté munkáját, de ezen felül jogai nem voltak.

Ha a tamarindafa lombátrába lépett, a méhek zugni kezdtek. Ha az ültetvény többi lakói csak a kert kerítéséhez merészkedtek, azon veszélynek tették ki magukat, hogy rájuk száll 2—3000-ból álló dühös méhraj, a melyhez a kis madarak segítségül százanként oda repültek, hogy a merészt megszállják és szemefényétől megfoszthassák. A Sporterfigdt fiatal négerfiuknak többször alkalmuk nyílt tapasztalni a részt, mily veszélyes s félelmetes a kert környezete.

Ha Adoé az ültetvényes leánya minden alkalmatlan háborgatástól ment akart lenni, csak a massera fája alá vonult.

(Folyt. köv.)

Közgazdaság.

Tavaszi munkák a gyümölcskertben.

Keves oly embert ismerék, a ki a jó és finom gyümölcsöt ne szeretné, más részről

azonban köztudomásu dolog, hogy ezeknek száma semmi arányban sem áll, a gyümölcsfák tenyésztésével foglalkozók számához; mert valljuk meg nyíltan, hogy mi, legalább eddig a pomológiával édes keveset törődtünk. S e két egymással homlok-egyenest álló körülmény, ahoz még a közelgő tavasz, indítottak engemet arra, hogy a gyümölcskertekben végzendő munkára irányozzam ez alkalommal a nyájias olvasó figyelmét.

Néhány év előtt, mikor a magas kormány a községi faiskolák megalapítását elrendelte, igaz, hogy a gyümölcsfa tenyésztés iránt némi érdeklődést felkeltött ugyan, de mi haszna, mikor a legtöbb helyen nem volt egyéb, hamar ellobbant szalmatüznél. De hiszen sok más tekintetben s nem egy életrevaló és hasznos ügy mellett buzdultunk már mi így fel; és én részemről, arról is megvagyok győződve, hogy e közleményemmel az elhagyott tüzet éppen nem fogom szítani, hanem azoknak, kik nitalán kedvet és hajlamot éreznek magokban a gyümölcsfák műveléséhez, némi szolgálatot még is tehetek.

Elméleti előismereteket mindenkinél feltételezve, azt tartom, minden részletezettebb bevezetés felesleges és így legott a tárgyhoz szólhatok. Magonez és esontár gyümölcse magvakat marsezius hó folytán, még mindig vehetni, ép úgy ültethetni diót, szelid gesztenyét, mogyoró és mandolát is. Az oly csemeték, melyek a faiskoláiban átültetésre alkalmasoknak látszanak, szintén kivethetők, míg a gyengébbek magiskolában maradvá, megkapáltatnak. A faiskolát gaz és gyomnövényektől tisztára kell gyomlálni. E hó folytán kell a bokrokat és gyümölcsfákat is nyelni és pedig jóval előbb, sem mint kifakadtak volna; legelőször a cseresznyét, azután a kajszi barackot, szilvát, a pöszmete és ribiszke s ugy a többi korán fakadó bokrokat; ezek után az alma és körtve-félékre jön a sor, utolsó a dió és a szelid gesztenye marad.

A ki az elültetendő ótványok számára nitalán elmulasztott még a mult ősszel gödröket ásatni, e munkát ne késleltesse tovább, hanem minden törekvéseit oda irányítsa, hogy azt hova-előbb bevégeztesse. A mi engemet illet, én ugyan még szükségből sem vagyok barátja a bokrok és gyümölcsfák tavasszal ültetésének, de lehetnek és vannak esetek, melyekben az ősszel kiültetés a legjobb akarral sem hajtathatik végre, s ilyenkor semmiesetre se halasszuk azt marsezius hón tul.

Oltó és szemző galyaeskákat, a mennyiben a mult hó végével nem metszettek volna, szintén most kell vágni.

A gyümölcsfákat elszáradt levelek, rovar és hernyófészkek, pókhálók s egyéb gyanus peteszövevtől gondosan meg kell tisztítani, a moh és moszat, mely azok derekán és töve

körül élődik tisztára s ovatosan eltávolítandó. Cseresznyét, s minden más korán fakadó gyümölcsfát párosítással — copuliren, — most van ideje nemesíteni és szaporítani. A mult évben kiültetett csemetéket is ezen eljárással ólthatjuk; a miről minden avatott gyümölcsfa természetű rendes faj- és névjegyzeteket vezet, s a párosított óltványokat a szerint jelöli és számozza.

Nagy, vagy a már termő gyümölcsfák azon ágai, melyeket jobb és nemesebb fajkkal akarunk beoltani, szintén most fűrészeltessek le. Azon hajtások és ágak, melyekbe szemezni szándékoznak, legalább 14 nappal előbb, a szemzendő helyen alul, minden levél és oldalhajtástól megtisztítassanak, felyjebb azonban egyetlen egy levelkéjüket sem vészszük le, hogy így a nedvkeringés, annak folyamárja rendes működésében maradjon, a betett szem minél több tápot nyerjen, hova előbb egybe forrasson. A mult évben eszközölt szemzések köteleke feloldható és levéteink, s a nemesítés, — a szemzés — feltt eső alanyrészt visszavágható és pedig a nemes hajtás csaknem közvetlen közelében.

A hasításba óltás is most van napi rendén, egymás pomologus nagyon ragaszkodik a gyümölcsoltó boldogasszony — marsezius 25 napjához, előbb semmi áron sem fogna a nemesítéshez, még ha oly jó es kedvező idő járna is, pedig hát az irányadó e részben mindig az, hogy a csemeték nedvkeringésének megindult előtt, és addig óltuk, míg a rügyek ki nem fakadtak. Előbb a esontár-félék; cseresznye, meggy, nyári és őszi barack, szilva, azután a magonezneműek óltatnak.

Oly törpe gyümölcsfák meleg eserep vagy faedényekben s növényházakban vannak nevelve, minél több friss és szabad levegőben részesítenek s e miatt a tenyészház gyakori és huzamos ideig szellőztetése nem mulasztandó el, sőt esendes melegebb időben az ily fűcskák edényestül a szabadba viendők. Nagyobb edényekbe átültetésök is most törtehetik. Barackfa redélyzeteknél. — Spaliera, — a hajtások ujjonnan a levezetethez erősítenek s a száraz vagy beteg galyak kivágnak.

Kunszt János.

Szám-rejtvény.

Sz. K.-tól.

16 11 1 12 7 Elődeink hős vezére.
6 12 11 16 Régi nönév.
4 10 11 16 13 14 Országoknak feje.
17 14 5 3 17 14 5 15 Népes város a Mátra aljában.
4 12 3 16 11 8 Egy kedvelt éneklő madár.
1 2 6 1 5 9 8 Gőmörnegyében egy helység neve.
1—17 Rövid ideig tartó dícsőségre mondjuk.

A megfejtők (kik egyszersmind előfizetők) nevei közül kisorsolt egy 2 kötetes tudományos munkát nyer jutalmul.

Multi talányunk értelme: **Dobó Katicza vagy az egri hős.**

Megfejtették Chászár Margit, Sz. Elvira, Kovács Gizella, Roth Emma, Juliska, Sz. Irén, Fazekas Ferencz, Sz. M.

A nyertes **Roth Emma k. a.**

Szerkesztői üzenetek.

K. J. Köszönjük.
D. B. E tekintetben igen kényesek, válogatósak vagyunk. Prozáit kerünk.

R. G. Melegen köszönjük a kitérő cikket.
Rimnap.rti. Törekeset méltányoljuk, de nem a költészet terén. Jutalmazabb irányban tegyen kísérletet.
Országos borászati kormánybiztos urnak. A kívánságnak eleget nem tehetünk.

L. L. A „Hymen“ egyik szerk. üzenete önt illette? Mikor már...?

Sz. E.-a. Talányaink megfejtői közül bárkinek nevét huzza ki elsőnek a folkért, a jutalmat annak küldjük meg. Beküldő előfizető lehet s kívánsága szerinti néven iktatjuk be, de azért nem szeretjük a titkolózást.

F. A. A nekrológ miatt csak a jövő számban hozhatjuk.

R. A. Budapest. Leveled megjött. Kívánságod teljesítém. Szauak.

A budai lottóban márcz. 5. kihuzott számok:

48, 80, 8, 71, 45.

Piaczi árak: Rimaszombat, 1881.

martius hó 12-én tartott hetivásár alkalmával a gabonanemek és kapasnövények következőleg jegyeztek:

Buza hectoliterenkint	8.60	8.50
Feles	7.—	7.50
Rozs	7.50	7.30
Árpa	4.60	4.50
Zab	2.30	2.—
Kukoricza	4.80	4.50
Bab	12.00	9.00
Kása	14.00	12.00
Burgonya	2.80	2.50
Buza métermázsánként	10.80	10.50
Feles	—	9.50
Rozs	9.25	9.20
Árpa	6.50	6.—
Zab	5.80	5.60
Széna, kötött	—	1.60
Tak. szalma	—	0.50
Alom-szalma	—	0.40
Zsúp-szalma	—	1.05

Felelős szerkesztő s laptulajdonos:

Pető Perubszki Pál.

Szerkesztőtárs: **Fóthi Kovács Béla.**

H I R D E T É S E K.

40 köpü méhe eladó.

Alulirt tisztelettel tudatom a n. é. közönséggel, hogy 40 köpü méhet (a köpük Gerzon-félék) eladok. — A venni szándékozók f. é. marsezius 20-ig velem Köviben, azontul fiam — **Dien Jánossal** — **Rimaszombatban**, a faragó iskolában — értekezhetnek. **Dien Mátyás.**

A Rimamurányvölgyi Vasmű-Egyesület

t. cz. részvényeseihez!

A „Rimamurányvölgyi Vasmű-Egyesület“ részvényesei a folyó 1881. évi marsezius 21-én délelőtt Rimabrézón megtartandó

rendkívüli közgyűlésre

ezennel meghivatnak.

A közgyűlés tanácskozásának tárgya: **a részvények megvételére nézve beérkezett ajánlat elfogadása iránti határozathozatal.**

A t. cz. részvényesek felkéretnek, hogy részvény-leveleiket vagy ezeknek kéznél nem léte esetében a részvények elhelyezését igazoló okmányaikat, a közgyűlés határozatának esetleges foganatosítása céljából a közgyűlésre elhozni sziveskedjenek.

Kelt Budapeston, 1881. marsezius 2-án.

A Rimamurányvölgyi Vasmű-Egyesület igazgatósága:

Fáy Gusztáv, elnök.

Friss márcziusi tonnás sör.

Alulirt tudatom a n. é. közönséggel, hogy a mai naptól kezdve — az egész évad alatt — mindenkor friss, jég hideg, legjobb minőségű

kőbányai márcziusi tonnás-sörrel;

ugyszintén a legfinomabb **kassai tormás-virslí, sódar, szalámi, sajt, túró** s másnemű hideg étkekkel szolgálok.

A n. é. közönség szives partfogásába ajánlvá üzletem s pontos kiszolgáltatomat, maradok teljes tisztelettel

Rimaszombat, 1881. marsezius 13.

Hozelicz Salamon.

Kereskedő tanoncuzul

egy 14—15 éves ifju, ki legalább 2—3 gymn. osztályt végzett, alólírott **vas- és fűszerkereskedésében** felvétetik. — Értekezhetni bármikor lehet szintén alólírottal.

Továbbá van szerencsém tudatni a n. é. közönséggel, hogy a tavasz közeledtére nagy választék- és mennyiségű

friss vetemény- és virágmaggal

láttam el kereskedésemet, hol mindenki gyors és pontos kiszolgálat mellett, jutányos áron szeresheti meg magának a szükségrendő vetemény- és virágmagvakat. — Rimaszombat, 1881. marsezius 10.

Kern Adolf.